

ההקפאה, הסופר והספר

מים מעטים לפני הבחירות, כינס המערך כנס סופרים ואמנים בחדר האירוח של מלון אסטור, ושם, בדבריו של מי שהיה אז יו"ר מפלגת העבודה, והיום – ראש הממשלה, נשמעה הצהרה שקסמה מאד לאזני המסובים. הצהרה על השינוי המהותי העתיד להתרחש באיכות החיים בישראל, אם וכאשר יעמוד הדובר בראשות הממשלה. הוא יבטל לחלוטין אז, כך הבטיח, את שר הלימוד באוניברסיטאות, כי "חינוך חינוס חייב להינתן מגיל הגן ועד בכלל".

בהזדמנויות אחרות ביטא שמעון פרס לא פעם את מונתו לסבסד את הספר העברי ולסייע גם לרווחתו של הסופר ולא רק להתעשרותם של המו"לים (שהרי הוא עצמו איש ספר הוא), כפי שמסבסדים לחם, חלב, גבינה ושאר מצרכים בסיסיים.

שמעון פרס עומד כיום בראשות הממשלה שעושה, כך אנו מאמינים, מאמצים כנים לתיקון בסיס כלכלתה המקולקלת, מעשה הליכוד, של ישראל. אלא משום שתיקון זה מתבצע בעיקר על-גבן של השכבות החלשות; טבעי שכמעט ראשון הנפגעים הוא הספר העברי ובעקבותיו כמוכן הסופר. (אחד המו"לים הגדולים העיד באוזנינו כי בחודש הראשון של ההקפאה, ירדה מכירת הספרים בכ- 50% שלא לדבר על מצב האוניברסיטאות בכלל ושכר הלימוד בפרט).

יודעים אנו כמה ספקות וחרדה מלווים את אלה העתידים לשלוח יד מקצצת אל תקציב משרד הביטחון.

צרכי הביטחון של ישראל נהירים לנו. אך לדעתנו, מי שאינו מסוגל להבחין במידת החשיבות השווה לפחות, של הספר העברי והשפעתו על חינוך האדם אינו מרחיק לראות אל מעבר לחוטמו.

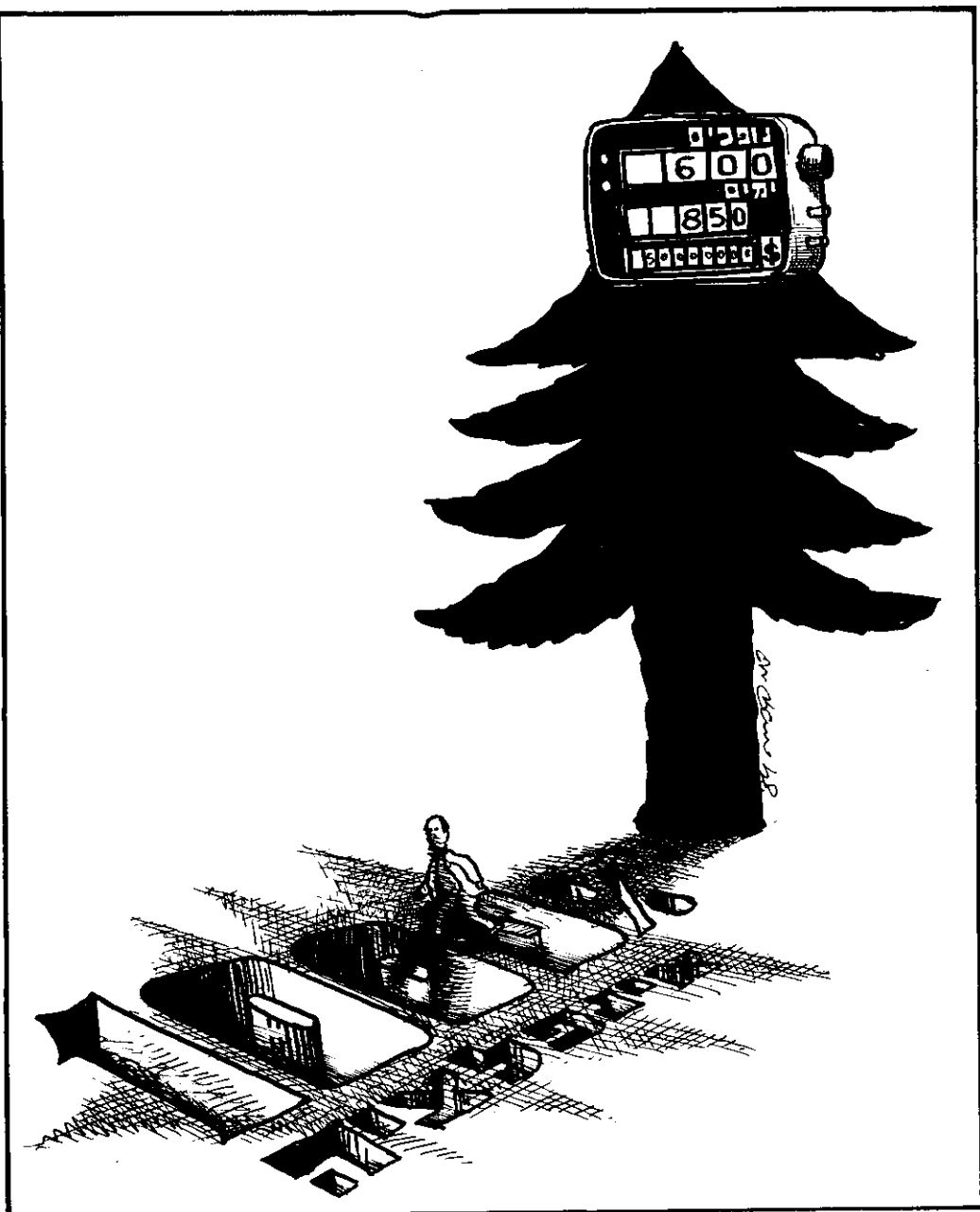
לא פעם שמענו שהנשק הסודי והמבטיח ביותר של ישראל, הוא האדם. איזה אדם יתחנך במדינת ישראל, כאשר הספר וההשכלה הגבוהה יהיו בהישג ידם של מתי-מעט בלבד?

גם ממשלות קודמות שהביאו לפרוספריטי מנופח ומלאכותי בישראל, לא עשו דבר לשיפור מצבם של הנ"ל, אך קיוונו ועודנו מקווים שממשלה בראשותו של פרס תשנה את הכיוון. הנה רק נימים אלה התבשרו שמלאכת הסופר שווה – מבחינת שכרה – בעיני שלטונות האוצר, למלאכת דרך, שרברב וזפת גאות. לכן גוזלים שלטונות אלה 50% מס משכר סופרים עבור כל יצירה המתפרסמת בבמה ספרותית כלשהי.

אם אמנם יש ערך ל"יתקווה היחידה" אותה תלו רבים בשינוי השלטוני שחל לאחרונה; הרי שעל ראש הממשלה לעשות כל אשר לא ידו כדי לבטל את הגזרה המבישה שנגזרה על שכרו של הסופר ולאפשר השכלה גבוהה לכל.

אפרופו לונדון

קראנו, כפי שקראו רבים, את הצהרתו של ירון לונדון (ידיעות אחרונות, המוסף לספרות, יום ו' 9.11.84) על דרך ראייתו את הספרות בטלוויזיה הכללית (מדובר בתכנית שתחיל ל"יריח" בהנחייתו בסוף נובמבר). בתשובה לשאלה ניסה מר לונדון להסביר שאין בכוונתו להציג בפני הצופים ספרות פרופר, אלא כל דבר שהספרות מעוררת אותו אפרופו, כדבריו.

המלצת עתון 77

יונתן שפירא: עילית ללא ממשיכים; הוצ' ספרית-פועלים.

ז.פ. סארטר: ארבעה מאמרים; מצרפתית: תהילה ואיתי דור-סנד; הקיבוץ המאוחד/ספריית-פועלים.

ג'ון קיטס: מבחר מכתבים; מאנגלית: דן דאור; פתח-דבר: אריה זקס; ספריית-פועלים/הקיבוץ המאוחד.

אברהם חלפי: שירים מן הזמן החשוך; הוצ' הקיבוץ המאוחד.

משה דור: וכבר בהתחלה; שירים; הוצ' עם עובד.

משה שמי: הינומת הכלה; רומן; ספריה לעם עם-עובד.

דן צלקה: פרחיה בין שודדי הים; דן חסכן עם-עובד.

לאה איילון: זהו גן-עדן; שירים; הוצ' ספריית-פועלים.

חיים הלל בן-ששון: רצף ותמורה; אפקים-עם-עובד.

לקט מהשירה הרומנטית הצרפתית: תרגם: דוד גלעדי; איורים: הדי קון; הוצ' עקד.

תמר הרסגור: שכנים; רומן; הוצ' ספריית-פועלים.

אגרות ב. כצלסון: עורכות: אניטה שפירא, אסתר רייזין; עם-עובד.

משה אונא: הקהילה החדשה; הוצ' הקיבוץ המאוחד.

יהודית הלוי-ציווק: ראשיתה של ביקורת עגנון (תרס"ט-תרצ"ב); הוצ' הספרים של אוניברסיטת חיפה.

ובכן, הספרות, לדעתנו, אינה עני בפתח שיש להתבייש בו ולהכניסו אל טרקלין האקרון בדלת האחורית. אלא יש בכוחה לעניין רבבות צופים, לתרום לרמת הטלוויזיה (שעד כה לא ניתן להתגאות בה במיוחד) ולהקרין מעוצמתה גם על תכניות אחרות שבחלק מהן יש גם למר לונדון עצמו יד.

לכן, חיינו מציעים להנהלת הטלוויזיה בכלל, ולמנחה התכנית בפרט, להתמודד עם היצירה הספרותית עצמה, כפי שהיא נוצרת ומתפתחת ומשפיעה במדינת-ישראל.

אך אם המנחה המיועד מוקסם דווקא מן הפריפריה האסוציאטיבית של הספרות, טוב יעלה אם יפנה לכל שטח אחר (שכן הספרות נוגעת בכל), ויניח את הנחיית התכנית הספרותית למישהו שרואה בספרות את העיקר.

בום בום

במים אלה הניח הדוור על שולחנו את "אגרא" – אלמנך לספרות ולאמנות שבעריכת נתן זך ודן מירון.

בחיל וברעדה מיששנו את הכריכה דמויית הבד. העברנו את כריות-אצבעותינו על תבליט הלוגו ועל רקעו הזהוב. התענגנו למראה ציורו הצבעוני, עשיר הונונים של קדישמן שעל-גבי הכריכה הקשה, דמוית-הבד, כאמור. וכמי שעוסקים בספרות זה שנים מתוך מצוקה כספית מתמדת; עשינו חישוב מהיר כמה עלתה כריכה זו (בעיקר אם נלקחת בחשבון לשונית הבד האדמדם-הזהוב) המבצבצת מגב הספר, וכיצד ניתן היה, אולי, להפיק בכסף זה מגזין ספרותי ראוי לשמו. ובינתיים שמענו מרחוק, מישהו מכה באגרופיו על חזהו בום, בום... בום, בום...

י.ב.